1400

Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיזעס בלאטס ערשיינט
דרייטאל וואכענטליך
פונקטלאך, פיר־וואך אונד פרייטאג
אונד קאסטט
פיר עסטערייכ־אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר־2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר־ם אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיזעס צייטונג קאנן מאן
עדרעס מאך
פ ר אנום ע ר י ר ען:
אונד דער פרענום־פיראנטאלס־פעריא
בעזיעהונג מיט דעם פסטאמט דיזע
ערטשיין בלאטס.
דיא רעדאקציאן בעפינדט
זיך אין
פ ע ס ט
וואיסצער בולוואר נומ. 29,
וועלכן מאן אונד דיזע פרענום־פיראנטאלס־
אום־בעלדער צו ענדרעי בעלעגען.

Nr. 45, זעכצעהנטער יאהרגאנג. פעסט, פרייטאג דן 18 נישן התרמ"ד. Pest, den 18. April 1884.

דער קאמפף

צווישען דען בוינדען ביידער רייכסהעלפטען.

וויא ווייט בערייטס געמעלדעט, האט אונזערע רעגיערונג אין אנגעלעגענהייט דעם פרעסבורגער פרעמדרעכטס דער עסטערריכישען רעגיערונג גע־גענאבער אינען פאללשטענדיגען זינן ערקלערט, דיא עסטערריכישע רעגיערונג האט געמעלדעט ער־לאס, וואנאך דאס אויס פרעסבורג נאך וויין צו טראנספארטירטע שלאכט־פיעה אין מארכונג אויסגעלאדען אונד אינער ארצשלבען אונטערזו־כונג אונטערצוגען ווערדע — אינפאלל צוזרקגע־נאמען. דיעמיט האט דער קאמפף צווישען דען ר ע גי ע ר נ נ ען ביידער רייכס־העלפטען וויען ענדלעכען אבשלוס געפונדען.

אים זא לעבראפטער עגטבראנטע גין דער קאמפף צווישען דען ב י ד ע ן ביידער רייכס־העלפטען. דיא אונגארישע רעגיערונג דורפטע זיך אין דיא אנגעלעגענהייט דער נייען מארכט־אדרעגונג גיכט הינגעמישען. זיא אבערעליעס דעזען פונקט דען אונגארישען פיעה־מאסטערן אונד פיעה־הענדלערן, דערען אינטערעססען דורך דיא נייע מארכט־אדרעגונג אין וויען געשעדיגט צו ווערדען, צו־אוסטראגונג. דעזע טהאטזאך דעזען אייד דיא גאנ־גען שרייטטע ביא דער עסטערריכישען רעגיערונג, אים דיא בעזיעהונג אינער דרינגלעכען פרעגע־נגען דער נייען מארכט־אדרעגונג, וואיזיס דיא עסטערריכ־ישע רעגיערונג עדאך גיכט אינגעהען וואללטע, דען אונגארישען פיעה־מאסטערן אונד פיעה־הענדלערן אין בריעפע אויסטרעטען אין פרעסבורג צו מיטדעם אונד אין פרעסבורג צו מארכט־אדרעגונג.

גין וויידער אים וויין בערייכטעט: „וואס אינזע־רער רעגיערונג גיכט געלונגען, געמעלדיט דיא פיעה־גיכטונג דעם פרעסבורגער פיעה־מארכטעס, מיט דען וויינער בריעפען געלונגען, אין דען קרייזען דער וויינער פרייס־ווערדאס בערייטס אינע בעזיע־גונג בעגאנגען, דיא דאהין גערייכטעט אינס, דען פרעסבורגער פיעה־מארכט גיכט צו בעזוכען, עס ווירד דאפיר וארגע גטראגען ווערדען, דאס אם געכסטען מאנטאג אייך דעם וויינער מארכטע גע־גינגעדעס שלאכט־פיעה אים בארמען אונד מער־דען ערשיינען ווירד. זא דאס מאן זיך אייך אינע גראס־פרייס־הערי־ווייטען זאמכען בייא דער שלאכטהאלטעריא אין גענוך אין, דאס דיא פיעה־אייפזיר אים בארמען אונד מערדען נאך דייטש־לאנד אונד דער שווייץ פ ע ר ב א ט ע ן ווערדע, דאמיט דער וויינער פיעה־מארכט ווייטער מיט שלאכט־פיעה פערזארגט ווערדען קאנגע, אינע זאלכעס פאן פרעסבורג בריינגען צו מיססען! — אייך אין דער גמיינע־ראטהס־זיטצונג וואיזדען פערשיעדענע פאר־שלעגע אינגעבראכט, אייך ווערדע מאן דיא קאנקורענץ דעס פרעסבור־גער מארכטעס פיר וויין אינשעדלעך מאכען קאנגע־טע, מיט אינעם וואר־טע; עס ווירד מיט אללען קרעפטען דאהין גערבייטעט, דען פרעסבורגער פיעה־מארכט דאדורך צו פערניכטען, אינדעם גענאנט דאס דאר־טהין געטריעבענע שלאכט־פיעה קיפען ווירד. זא וויל מאן דיא אונגארישען פיעה־מאסטער אונד פיעה־הענדלער צווינגען, דען פרעס־בורגער פיעה־מארכט אפצוגעבען אונד גיערדינגס דען וויינער מארכט צו בעזוכען.

זא וויים דער בערייכט אוים וויין איבער דיא דארטיגע אונגארן־פיעהליכע בעוועגונג. דיעזער דיעזער בעוועגונג וויא איבעראלל אים לאנדע, פיר דיא ליבעראלע פארטיא קעמפפען, זיך אין דער „אדל־בעוועגונג אין דעכט הערפאראנגדער וויזע בעטהיליגען קאנגען, זא האט דיעזער מאנגע אים עלעטערע „אהרבעצערקע אינע איסערסט צאהלרייכ בעוועכטע „ווערלע־פערזאממלונג שטאטט־געפונדען, אין „וועלכער אללע „גקבילדעטען קראנ־סען דעס בעצירקעס, אהנע פארטי־אונטערשיעד, טהיילגענאמען. דער „יידישע בירגער הערר „אזעק ב ר א נ ס פ ע ל ד וואיהרע אינשטיממונג צום פרע־דזער פארטיא לבעראלען פארטיא „געוועזעלט. דיע־זער „ערפפעגטע דיא בעראטונג מיט אינער „גרעגגעגדען „רעדע, אין „וועלכער ער אין אבערצי־גונגען „ווארטען דיא „פאלגרייכע טהעטיגקייט אונד הערפאראנגדען פערדיענסטע דער לי־בעראלען פארטיא אים פאראלעמענטע אונד דער טיסא־רעגיערונג שלעכטעטע „גום שלוססע שלוג ער דיא אליוגיר ס ל א ו ו, דער בעריכט דריימאל דיעזען בעצירק פערטראט, „גום דעפוטירטען־וואל־דזאטען פאר. אבגלייך הערר סלאוויר „מטגליעד דער לבעראלען פארטיא אוגט זא „וואיהרע ער דען־נאך פאן דער „גוואממטען „ווערלע־פערזאממלונג, אהנע פארטי־אונטערשיעד, „גום דעפוטירטען־וואל־דזאטען אללגעפאללס ווירד דיא טיסא־רעגיערונג, דאס אירהע פערדיענס־טע אים אינטערדרוקונג דעס אנטי־סעמיטיסמוס ביא דען „יידישען בירגערן דיא פאללסטע „ווערזונג געפונדען, דיא „יידען העלטען אין מ ע ר ע ר טריא צוי רעגיערונג: „ע ט ב ע ט בעטהיליגטען זא אבער דיעזע טריא מיט נאך גראסערעם אייפער אים וואגבארקייט גגען דיא רעגיערונג, נאמענטליך אבער גגען דען מיניסטער־פרעזידענטען טיסא.

(אין „יא ר ט ב א ל ט ה א ז א ר ה א ר ו א ט ס.) דער ערסטע „פסצמיסטער אינ־גארנס אינטער דער פרעזידענטשאפט דעס גראפען „וואלדאק, געמעלדיט דער בארטראאט אר־וואט אזוט אין עטמעטשיאר אינטשטמיג אלס דע־פיטרטען־בארדאס אייגשטעללט „ווערדען. אם 15־טען דיעזעס העלט ער דארט דיעזע פאנראאמס־רעדע, אים דער „ווייר פאלגענדע מיט פער־גגענגען הערפאראבען: „אים אהרע 1871 האבע אך מיינע שטעללע אלס „פסטיג־מונסטער נעדער־געלעגט, „ווארום האבע אך דיעס געטהאן? — „ווייל אך געגלאבט, דאס „יינע פרייהייטען גרונדזעטצע, פיר „ווערבע אך גגקעמפפט, אינמער מעהר אונד מעהר אים שווינדען בגריפפען „ווערען. — מיינע הערריען! „ווענן „ווייר דאך, „וויא „ווהר דער אפפענט־ליכע נייסט אין אונגארן גגווגקען איזט! אים פאר־גען אהרע האט זיך אינע „ווהרע טרייהייט אונד האבסט גגפעהרליכע בעוועגונג אין פערשיעדענען טהיילען דעס לאנדעס גגעגיגגען, „וועלכע אתם אונ־טער דעם פלוס־וורדינגען נאמען „אנטי־סעמיטיסמוס" בעקאנגט איזט. „ווייר האבען עס ערלעבט, דאסס דאס אונגארישע פאלק, „וועלכעס פאר קיים 4 יאהר־צעהנטען דיא אינגגען שקלאווען־קעטטען אבשטיט־טען קאנגטע, גגנעהמעהר דען דייסטאט מיט פעטי־צאנגן אבערשיעזעממט האט, דאס מאן דען „יידען דיא גליייכבערעכטיגונג עגגטפרעכען מאגע! דיעזען לייטע האבען פערגעפסען, דאס דערעגגע, דער אינעם אנדערען דיא פריהיים גיכט גאנגט. פרי־הער אדער שפעטער אייך „וועלבסט דיא פריהיים אינבסען אונד אין דיא שענדליכסטע שקלאווערייא פערזינקען מיסס. — דיא מענשען, „וועלבע דאס פאלק צו זאלבען שרייטטען גגען אינע גאנגע קאנפעס.

„ווענער בעוועגונג גגעגגאבער האט מאן ערפאך אייך אין דער אונגארישען הייפטשטאדט בערייטס שטערלונג גגעאממען, אין אינער גגגגראל־פער־זאממלונג דער הויפטשטעדטישען רעפרעזענטאנ־טראט גגעמעלדיט דער רייכסטאג־דעפוטירטע אונד רעפרעזענטאנט הערר „וולאיס ש ט ו ו ג ר אייך אונד זאגטע: „ווייר מיססען אייך פיר דען פאלל אינס פאר־בערייטעט האלטען, דאס דער פיעה־מארכט אין פרעסבורג אגגעזוכטס דער פיעהליכען בעוועגונג אין אין „ווען זיך גיכט בערייטען קאנגען „ווייר־דע. „וולאלטע אינזער גאנצער פיעה־האנדעל אין דעזעס פאללע „ווערדע פאן „ווען אבהענגען „ווערדען? דאס „ווערע דאך „ווייל בעשטעגען אינד שעדליך פיר אינס. „ווייר מיססען דאהער טראכטען, דער אין פעסט אינען גראסארטיגען פיעה־מארכט צו ערריכטען. „ווייר קאנגטען הערזוך אינערריכטס דיא הויפטשטאדט מיט בוללוגעעס פלייטש פערזערגען, צווישענס אבער דען פיעה־האנדעל גאך דעס אייסלאנדע פאן הייר אים בעוערקשטעללען, „ווייר הייפען אינס דאך גיכט אללעס פאן „ווען דיקטירען לאססען!"

דיעזער אנטראג ש ט ו ו ג ר ס „וואיהרע פאן דער פערזאממלונג צום בעשלוסס ערהאבען, עס הייפטע אללע פעללייכט גיכט מעהר גאר לאנגע דויערן, דאס דיא דיא אונגארישע רעגיערונג, גגעגגן דיא עסטערריכישע רעגיערונג — אייך דיא בוריגער אינגארנס גגעגגן דיא בוריגע עסטערריכס אינען גגלגגגגערען זוגע ערריכטען „ווערדען אונד צוגאר דורך דיא אינס־לעבען־רופפנג אינעס גראמארטגען פיעה־מארכטעס אין בודא־פעסט; דערדורך „ווייר עס מאגליך זין, דאס דיא אונגארישען פיעה־מאסטער אונד פיעה־הענדלער זיך אין פיר אללעמאל פאן „ווען גגגגליך אינאבהענגיג מאכען! — פאר־ליפיג „ווייר דער קאמפף אין „ווען אינד אין פעסט מיט גראסעס אייפער גגפיהרט. צו „ווענען „ווערע גגר, דאס דיעזער קאמפף גיכט צו אינער לאנגע דויערן. דען פערבעסערונג צווישען דען בוריגערן בייבסטעלפטען פעראנלאססונג בעפעסט.

פערשיעדענע נייאנקייטען.

* (צ ו ר א ר ר ו נ ג ע ב נ־פ א א ר ע ס.) אים קאנס־טאנטינאפעל „ווייר איבער דיא גראמארטגען פאר־בערשיגגען בעריכטעט, „וועלכע פיר „ווייל־ען עפפאאנגע אינד צור בעגריפונג אונזערעס עריהא־בענען גראב־פיינגע־פאאר־עס גגעראפפען „וואיר־דען, אייך „ווייטעגס דער „יידישען גגעמיינדע אין דער טרקיישען הייפט־שטאדט „ווייר אין עמפפאנגס־פעסט בערייטעט. הערר ב ר ו ו ט נ ע ר „ווייר אים נאמען דער „יידישען גגעמיינדע דיא בגגרייטגגגס־דזעדע אין דיא הארען גגעסטע רייכסטאג.

* (ד י א „ו ו ר ד ע ן ב „ו א ה ל ע ן.) אים פאר־ש ט ע ה ע נ ד ע ן „ו א ה ל ע ן.) אים מגוא־בעלגער (בוראערע קאמיטאט) „ווייר בע־ריכ־טעט: נאך פאר „ווענגען מאנאטען, אלס דיא „וועל־לען דער אנט־סעמיטישען שטראמונג נאר זא האך גגגגען, גלייכבעט מאן, דאס דיא „ווענען אין דער גגגגען־ערריכטונג אבלבעוועגונג זיך נאר גיכט בעטהיל־גען „ווערדען, אים גיכט דען אונזוללען דער אנט־סעמיטען גגגגען זיך הערויסצופאר־דערן. דיא קראפט דעס אנט־סעמיטיסמוס „ווארד זא צעמלך גגר־בראכען, נאך בעפאר אים לאנדע דיא „ווהל־בעוועגונגען אידרען אנפאנגס נאהמען, אונד זא „ווארדע עס מאגליך, דאס דיא „ווענען, דיא אייך אין דיעזער בעוועגונג גגגגאבער האט מאן ערפאך אייך אין דער אונגארישען הייפטשטאדט בערייטס שטערלונג גגגאממען, אין אינער גגגגראל־פער־זאממלונג דער הויפטשטעדטישען רעפרעזענטאנ־טראט גגעמעלדיט דער רייכסטאג־דעפוטירטע אונד רעפרעזענטאנט הערר „ווולאיס ש ט ו ו ג ר אייך אונד זאגטע: „ווייר מיססען אייך פיר דען פאלל אינס פאר־בערייטעט האלטען, דאס דער פיעה־מארכט אין פרעסבורג אגגעזוכטס דער פיעהליכען בעוועגונג אין אין „ווען זיך גיכט בערייטען קאנגען „ווייר־דע. „וולאלטע אינזער גאנצער פיעה־האנדעל אין דעזעס פאללע „ווערדע פאן „ווען אבהענגען „ווערדען? דאס „ווערע דאך „ווייל בעשטעגען אינד שעדליך פיר אינס. „ווייר מיססען דאהער טראכטען, דער אין פעסט אינען גראסארטיגען פיעה־מארכט צו ערריכטען. „ווייר קאנגטען הערזוך אינערריכטס דיא הויפטשטאדט מיט בוללוגעעס פלייטש פערזערגען, צווישענס אבער דען פיעה־האנדעל גאך דעס אייסלאנדע פאן הייר אים בעוערקשטעללען, „ווייר הייפען אינס דאך גיכט אללעס פאן „ווען דיקטירען לאססען!"

דיעזער אנטראג ש ט ו ו ג ר ס „וואיהרע פאן דער פערזאממלונג צום בעשלוסס ערהאבען, עס הייפטע אללע פעללייכט גיכט מעהר גאר לאנגע דויערן, דאס דיא דיא אונגארישע רעגיערונג, גגעגגן דיא עסטערריכישע רעגיערונג — אייך דיא בוריגער אינגארנס גגעגגן דיא בוריגע עסטערריכס אינען גגלגגגגערען זוגע ערריכטען „ווערדען אונד צוגאר דורך דיא אינס־לעבען־רופפנג אינעס גראמארטגען פיעה־מארכטעס אין בודא־פעסט; הערדורך „ווייר עס מאגליך זין, דאס דיא אונגארישען פיעה־מאסטער אונד פיעה־הענדלער זיך אין פיר אללעמאל פאן „ווען גגגגליך אינאבהענגיג מאכען! — פאר־ליפיג „ווייר דער קאמפף אין „ווען אינד אין פעסט מיט גראסעס אייפער גגפיהרט. צו „ווענען „ווערע גגר, דאס דיעזער קאמפף גיכט צו אינער לאנגע דויערן. דען פערבעסערונג צווישען דען בוריגערן בייבסטעלפטען פעראנלאססונג בעפעסט.

דער קאמפף

צווישען דען בוינדען ביידער רייכסהעלפטען.

וויא ווייט בערייטס געמעלדעט, האט אונזערע רעגיערונג אין אנגעלעגענהייט דעם פרעסבורגער פרעמדרעכטס דער עסטערריכישען רעגיערונג גע־גענאבער אינען פאללשטענדיגען זינן ערקלערט, דיא עסטערריכישע רעגיערונג האט געמעלדעט ער־לאס, וואנאך דאס אויס פרעסבורג נאך וויין צו טראנספארטירטע שלאכט־פיעה אין מארכונג אויסגעלאדען אונד אינער ארצשלבען אונטערזו־כונג אונטערצוגען ווערדע — אינפאלל צוזרקגע־נאמען. דיעמיט האט דער קאמפף צווישען דען ר ע גי ע ר נ נ ען ביידער רייכס־העלפטען וויען ענדלעכען אבשלוס געפונדען.

אים זא לעבראפטער עגטבראנטע גין דער קאמפף צווישען דען ב י ד ע ן ביידער רייכס־העלפטען. דיא אונגארישע רעגיערונג דורפטע זיך אין דיא אינגלעגענהייט דער נייען מארכט־אדרעגונג גיכט הינגעמישען. זיא אבערעליעס דעזען פונקט דען אונגארישען פיעה־מאסטערן אונד פיעה־הענדלערן, דערען אינטערעססען דורך דיא נייע מארכט־אדרעגונג אין „ווען געשעדיגט צו „ווערדען, צו־אוסטראגונג. דעזע טהאטזאך דעזען אייד דיא גאנ־גען שרייטטע ביא דער עסטערריכישען רעגיערונג, אים דיא בעזיעהונג אינער דרינגלעכען פרעגע־נגען דער נייען מארכט־אדרעגונג, וואיזיס דיא עסטערריכ־ישע רעגיערונג עדאך גיכט אינגעהען וואללטע, דען אונגארישען פיעה־מאסטערן אונד פיעה־הענדלערן אין בריעפע אויסטרעטען אין פרעסבורג צו מיטדעם אונד אין פרעסבורג צו מארכט־אדרעגונג.

גין וויידער אים וויין בערייכטעט: „וואס אינזע־רער רעגיערונג גיכט געלונגען, געמעלדיט דיא פיעה־גיכטונג דעם פרעסבורגער פיעה־מארכטעס, מיט דען וויינער בריעפען געלונגען, אין דען קרייזען דער וויינער פרייס־ווערדאס בערייטס אינע בעזיע־גונג בעגאנגען, דיא דאהין גערייכטעט אינס, דען פרעסבורגער פיעה־מארכט גיכט צו בעזוכען, עס ווירד דאפיר וארגע גטראגען ווערדען, דאס אם געכסטען מאנטאג אייך דעם וויינער מארכטע גע־גינגעדעס שלאכט־פיעה אים בארמען אונד מער־דען ערשיינען ווירד. זא דאס מאן זיך אייך אינ־גארישעס פיעה־ווירד בעדעלפען קאנגען, דיא גראס־פרייס־הערי־ווייטען זאמכען בייא דער שלאכטהאלטעריא אין גענוך אין, דאס דיא פיעה־אייפזיר אים בארמען אונד מערדען נאך דייטש־לאנד אונד דער שווייץ פ ע ר ב א ט ע ן ווערדע, דאמיט דער וויינער פיעה־מארכט ווייטער מיט שלאכט־פיעה פערזארגט ווערדען קאנגע, אינע זאלכעס פאן פרעסבורג בריינגען צו מיססען! — אייך אין דער גגמיינע־ראטהס־זיטצונג וואיזדען פערשיעדענע פאר־שלעגע אינגעבראכט, אייך ווערדע מאן דיא קאנקורענץ דעס פרעסבור־גער מארכטעס פיר וויין אינשעדלעך מאכען קאנג־טע, מיט אינעם וואר־טע; עס ווירד מיט אללען קרעפטען דאהין גערבייטעט, דען פרעסבורגער פיעה־מארכט דאדורך צו פערניכטען, אינדעם גענאנט דאס דאר־טהין געטריעבענע שלאכט־פיעה קיפען ווירד. זא וויל מאן דיא אונגארישען פיעה־מאסטער אונד פיעה־הענדלער צווינגען, דען פרעס־בורגער פיעה־מארכט אפצוגעבען אונד גיערדינגס דען וויינער מארכט צו בעזוכען.

זא וויים דער בערייכט אוים וויין איבער דיא דארטיגע אונגארן־פיעהליכע בעוועגונג. דיעזער

קאָמטסעסער: „וואנן קאָמטט דער מיללער נאך הוי-זע?“ — „אום 11 אוהר!“ (זאגטע נעהרינג.) — „ווי ווערדען אויף איהן וואַרטען, (זאגטע דער פאלשע קאָמטסעסער) נעהען זיא אינס בעטט. מאכען זיא ין פעזרוזף, דאס הייסט צו פערלאסען, זאגסט ווער-דען זיא ערשאָסען!“ — דער גריין געהארכטע. — זיינע וואהנונגס-טהירע וואַרדע פאן איסען פעסט פערשפערט. אם 11 אוהר קאם איך נאכהויזע. אלס איך אין דען האף דער מיהלע טראט, זאגטע מיר דער שאנדארם באַרש: „נעהען זיא אין איהר צימ-מער, דער „קאזטרלטע ראטה“ וואַרטט אויף זיא.“ — אלס איך איינטראט ערקלערטע מיך דער קאָמ-מיסער וועגען זאציאליסטישער אומטריעבע פיר פערהאַסטעט. איך ערוויידערטע: „איך? וואנגס וויי-טער נישטס אזט, זא האט זיא עמאנד אנגעפלוישט!“ — דער קאָמטסער בעהעלט יעדאך דיא שטיפע, ווידרע האלטונג ביא אונד צייגטע מיר דען „האַסט-בעפעהל“ פאַר-ווערלטער בעליפיג פאלגענדע פאַס-סונג האַטטע: „דאס ק׳ ק׳ לאנדעסגעריכט פראג בעאיפטראגט הייעמיט דאס טעפעלטער בעצירקס-גערכט, דען איידעלאיאס מ ל ל ע ר, בעזיטצער דער שווייצערמיהלע אין וויסקרכלטין, זאָפאָרט אין האַפט צו נעהמען אונד אללעס ביא אהם מיט בע-שלאג צו בעלעגען.“ — דער „האַסט-בעפעהל“ וואר מיט איינעס גראָסען ראַטהען וועגעל פערזעהען. איך אָפּנעטע וואראן דען שריבטיש אונד דער קאָמ-מיסער שטאבערטע אללעס דורך. איך בעמערקטע הייעריף: „איך קענגע זיא נישט, זיא מיסען זיך דען בירגער-מיסטער אָדער איינען גטמיינע-ראטה אלס אסיסטענטין האלטען.“ דער קאָמטסער פערבאַט מיר נון, מיך אין דענסטליכע אנגעלעגענהייטען צו מענגען אונד זאגטע באַרש: „וועהען זיא דענן נישט, דאס איך לאנדעספרטסלטער קאָמטסער בין?“ — הייעביא אָפּגעטע ער דען איבערראַך אונד צייגטע זיינען גאָלדענען קראגען. „דיא דיע-רען דעם פוס-באַדענס דארף איך איפיסען, יעגען עס דער דענסט עפאָרדערט. זיא זיד איך בע-שולדיגט, פאלשע פינפער אין פראג איסגעגעבען צו האבען, מאכען זיא איהרע קאַסטע אויף!“ איך זאגטע: „דוממהייטען, איך וואר שאן צוויאנציג יאהרע נישט אין פראג, מיין געלד לאַסטע איך מיר נישט גענעהמען!“ דער קאָמטסער בעמערקטע יעדאך הייעריף: „שאנדארם, מאכען זיא געביהר פאַן איר-דער וואָפּפע.“ — דער שאנדארם לענגטע אן, איך ליפערטע דארויף דען שלוסעל צו מיינער קאַסטע איס. נאכדעם דער קאָמטסער דען בע-טראג פאַן פאַסטט 600, 4 גולדן איינגעשטעקט האַטטע, זאגטע ער צו מיר: „איך זאללטע זיא גלייך מיט-נעהמען; אבער איין בירגער אין מעפעלטען אזט פיר זיא גוטגעשטאנדען, יעדע ווערדען זיא עדטט מאַרגען אבראַלען. — איס מעפעלטען, 11-טען אפריל, ווידר בערכטעט: הייטע אבענדס וואַרדע אין דער גאַרטע איינעס אן דער וויסקרכלטעער שטראַסע געלעגענען האנד-שאַכטעס דיא רכסטונג דעס פאלשע שאנדארמען, בעשטעהענד איס פאטראַנטאַטע, גורטע, לעדערטאַשע אונד פערדע-בוש, איינגעשאַרט געפונדען, דאנעבען שטיקע איינעס צערריסענען פאַסטס. פערנער וואַרדע נעכטס דער וויסקרכ-לטער דאַמפּמהלע, עבענפאַלס פערנראַבען, דער זעבעל איס האלץ איפגעפונדען.

* (אונזער קראַנפרינצענ-פאַאר) טרעטט הייטע, נאך 12 אוהר מיטטאָג-נאַכט, זיינע אָרינען-ריטע אן. מאָרגען וועדד דאס האַהע פאַאר בודא-פעסט, צעגלעד, סענדען אונד טעמעשוואַר פאַסטרען אונד אבעראַלל קוריצען איפענטהאלט נעהמען.

בריעפע דער רעדאקציאָן.

לחמיפלו מוה׳ מרדכי נראָם נ״י, שטענגע: חנה קראַנ-אינתו באוני האלנגה חזרוה, ובלי ספק תחלא בקשתו, מחפצים אשר חברנו אין בדינו עוד אף כרך אחד.

הערן יחיאל מיכל יוכזן נ״י, סאַמטער: אף אחד מכלם לא יצא עוד בגויל.

הערן מ׳ מ׳, פערעטה: דיא בעוואוסטע לעבענס-פערזיכערונגס-אנשטאלט איזט ר ע כ ט נ ו ט.

הערן ח׳ ברייט, ב׳ איאַלא: איהר יחידאלע-לאַ-ניכט נעצאָגען.

נעשעפטסבעריכט.

פעסטער-פרייז.

ק ר אָ ן (נייא) 7.90 — 8.10 גולדן.

נ ע ר ס ט ע, פיטשער-וואאיץ 6.25—6.35 גולדן. וואאיץ 7.75—8.50 גולדן.

ק ו ק ו ר ו ץ 6.25—6.60 גולדן.

ח א פ ע ר (נייא) 6.90—7.30 גולדן.

ר ע פ ס פער איינטס-פעפעטכער 1884 צו 13½ גולדן.

מעהלים ווייץ (פער 100 קילאָגראַם זאכטע זאַק, פרייא אב פעסט:) נו׳ 0: 18 גולדן. 20 קר׳. נו׳ 1: 17 גולדן. 60 קר׳, נו׳ 2: 17.20 גולדן. 20 קר׳, נו׳ 3: 16 גולדן 60 קר. נו׳ 4: 16 גולדן — קר. נו׳ 5: 15 גולדן 20 קר. נו׳ 6: 14 גולדן. 30 קר. נו׳ 7: 13 גולדן 30 קר. נו׳ 8: 12 גולדן 30 קר. נו׳ 9/8: 10 גולדן. 70 קר. נו׳ 8¾: 9 גולדן — קר׳ פינע קלייע — 5 גולדן. נאָבע קלייע 4.60 גולדן.

ח ו ל ז נ ס ר י נ ס ט ע: עיכסען אנגאַרישע 9.50—11 גולדן. לינען 12—18 גולדן. פייאָלען נאָבע וויטע 9 — 10 גולדן. צוויבעל-באַהנען — 11—12 גולדן. יאָדע הויטע 7.20 גולדן. הויטע בריין 11.50—12 גולדן. מאָדן נידיגע 27 גולדן. בלוטע 28—30 גולדן. קומעל 29 גולדן. האַנפּזאַמען 13.50—14 גולדן.

ו ו י ק ע ן 2.—2.50 גולדן. (אללעס פער 100 קילאָ)

ק א ר ט אָ פ פ ע ל ן צו 2.40—2.50 גולדן.

ש פ י ר י ט ס. נייע מעטאַלדע, אם קלייגען 29. אים נאָכסען 28.50 גולדן. אלטע מעטאַלדע 33.25—33. גולדן. אללעס פער 100 לישער פערצענט.

צ ו ו ע ט ש ק ע ן: באָכנישע אין זאַק 18.3 — 19.20 גולדן.

צ ו ו ע ט ש ק ע ן נ ס ם (לעקוויאַר) 21.50—21 גולדן.

ח א נ י נ ס געלעזענער 37—35 גולדן.

צ ו ק ע ר. ראַפּפינאַדע 42.—75 43 גולדן. מעליס 40 — 41.50 גולדן. ווייסעל-צוקער 44.50—45 גולדן.

ק נ אָ פ פ ע ר ן. אונגאַרישע פרימא 71 גולדן.

ק ל ע נ ז א ט ע ן אונגאַרישע 60 גולדן.

ר אָ ט ה ק ל ע ע 60—62 גולדן.

ו ו י נ נ ש ט ר י נ ן 56—65 גולד. יע נאך קייאַלישעט.

ר י נ אָ ל צו 42.50 גולדן. פערעטרע.

ר ע פ ס. ק ו נ ס ן 6.10 גולדן.

א נ ש ל י ט ט (הדב) 49.—50. גולדן.

פ ע ט ר אָ ל ע אָ ם 23.50—24 גולדן.

ל ע ד ע ר. נעפאקטעס פפונדלעדער אאן 24—28 ק׳ 166 170 גולדן. איינמאל פערזעטצע טערצען אאן 10—14 קילאָ 162—164 גולדן. צווייטמאל פערזעטצע טערצען 16—18 קילאָ 164—165 גולדן. אונד דריטמאל פערזעטצע טערצען 19 22 קילאָ 166 168 גולדן. — אָ כ ע ר-ל ע ד ע ר: קוה-הייטע נעזעכבטע 5 — 6 קילאָ 225—245 גולדן. נעצאָגענע 5—7 קילאָ 220—235 גולדן.

ק אָ ל ב-פ ע ל ל ע. נעזעכבטע 6—9 קילאָ 345 375 גולדן. בריינע 10—13 קילאָ 445—475 גולדן.

ח י ט פ ע ר 100 קילאָ, טראָקענע אונגאַרישע אָכסען-הייטע — קילאָ צו 100—112 גולדן. — דעטטאָ קוה-הייטע — קילאָ 105—108 גולדען פער פאאר. — דאָסהייטע —12.50—12.50 גולדען. קאלב-פעללע אָהנע קאָפּפע 220—225 גולדן מיט קאָפּפע.

ש א אָ פ ו ו אָ ל ל ע. אין פאַרינער וואָכע וואר דאס נעשעפט שוואַך, עס ווערדען 100 מטרצ׳ פערקויפט. אין צ׳ צווישען וויינטערוואָללע 70 75 גולדן.

ווייצען-פרייז.

ו ו י צ ע ן. פערקויפט וואַרדען 2000 מעטצ׳ פרייזע: אונגאַרישע־ווייצען 77—82-קילאָ 10.15—10.70 גולדן פער מעטצענטנער.

ק אָ ר ן. אונגאַרישע 75—76-קילאָ 8.85—9.10 גולדן פער מטצ׳.

נ ע ר ס ט ע. בלאַוואַנישע 64—66-קילאָ —9.— 11.50 גולדען.

ח א פ ע ר אונגאַרישע 7.40 — 7.55 גולדען פער מעטצ׳-צענטנער.

ו ו י צ ע נ-מ ע ה ל. נו׳ 0: 19.50—20.50 גולדן נו׳ 1: —19.— 19.50 גולדן. נו׳ 2: — 17.— 18. גולדען. נו׳ 3: 16.25—17.25 גולדן אללעס פער מעטצ׳.

ק ו ק ו ר ו ץ 6.90—7.— גולדן.

ק אָ ר ן-מ ע ה ל נו׳ 1: 15.25—16.25 גולדן. נו׳ 2: 13.50—13.75 גולדן פער מעטצ׳.

ש פ י ר י ט ס 29.75—30 גולדען פער 100 לישער-פערצענט.

ר י נ אָ ל 47.— 49. גולדען פער 100 קילאָ

לאטטא-ציעהונג אם 12 אפריל 1884.

בוראַפעסט 63 27 34 42 66

לינץ . . . 17 16 50 81 40

טריעסט 2 37 0 66 81

בריינן (אם 9. אפריל) 17 32 6 26 72

פיר דיא רעדאקציאָן פעראנטוואָרטלך: מ׳ עהרענטהייל.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען (נ ו ע ר)	קוילאָשע פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראַם
נאַדד-אונגאַרישער	75	. .
„ „	76	9.20 — 9.25
„ „	77	9.25 — 9.30
„ „	78	9.35 — 9.40
„ „	79	9.45 — 9.50
„ „	80	9.55 — 9.60
„ „	81	. .
מעכסעי-באַדען	75	. .
„ „	76	9.45 — 9.50
„ „	77	9.55 — 9.60
„ „	78	9.65 — 9.70
„ „	79	9.80 — 9.85
„ „	80	9.90 — 9.95
„ „	81	. .
מהרים	75	. .
„ „	76	9.55 — 9.60
„ „	77	9.65 — 9.70
„ „	78	9.75 — 9.80
„ „	79	9.85 — 9.90
„ „	80	9.95 — 10.—
„ „	81	. .
ווייסענבורגער	76	9.45 — 9.50
„ „	77	9.55 — 9.60
„ „	78	9.65 — 9.70
„ „	79	9.80 — 9.85
„ „	80	9.90 — 9.95
„ „	81	. .

פ ר י נ ס ט ע	קוילאָשע פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראַם
קאָרן . . .	— 70	8.05 — 8.35
נעוסעל מאַלץ	62	7.35 — 7.—
„ פיטשער	62	8.50 — 7.75
האַפער	40	7.20 6.85
קוקורוץ מאַנאַטער	75	6.60 — 6.55
אונדעל	73	6.75 6.65
הייזע	—	7.30 — 6.90

ווייצען	פער העקטאָל.	9.92	
„ פייה-וואר		9.41	
„		6.53	
קוקורוץ		6.90	
נעוסעל			
האַפער		6.90	
„			
„ רעפס			

ז אָ ק-מ ע ה ל		קר. פר.
נומער	0	18 20
„	1	17 60
„	2	17 20
„	3	16 60
„	4	16 —
„	5	15 20
„	6	14 30
„	7	13 30
„	8	12 30
„	9½	10 70

דער זאַק		
צו 100		
קילאָגראַם		
מיט זאַק		
פייא באַהן.		
שטייזאַם: אלטע מעטאַדע פיטערקלעק		32.75
„ נייע „ קאַיאַפּאַזעל		29 —

קורז-טאבעללע פאַם 10. אפריל

געלד-קורז	קר.	פר.
וולנסי-אשיג	100	
דוקאטען	5 70	
פפעריינד-אונגאַרישע 8 גולדען גולד.		
שטק (20 פראַנקס)	9 61	
נאַפּאָלעאָנס	9 60	
דייטשע ריישסמאַרקען	59 25	
20 מארק-שטיקע	11 88	
פאַסטע-וועזל	1 22	

ז אָ ל ע		
1854-קר 4-פּרעצענטיגע שטאַאַטס-לאַזע	124	25
1860-קר „ „	137	—
רעטטע „ „	144	50
1864-קר לאַזע צו 100 גולדען	171	—
רעטטע „ „ 50	171	
ראָטה קרייזענשיינע	87	—
שוויצער-לאַזע	19	80
קרעדיט-לאַזע	175	—
קלאַר-לאַזע צו 40 גולדען	40	25
אונגאַרישע אייזענבאַהן-אַקציען	111	50
אונגאַרישע דונאַו-דאַמפּפשיף-אַקציען	—	—
קעלקוויטש לאַזע צו 10 גולדען	19	
ראַאַבער לאַזע „ 20 „	17	50
אפנער לאַזע „ 40 „	41	25
מאַלאָי לאַזע „ 40 „	37	50
יערושלים לאַזע „ 10 „	19	50
פאַלס לאַזע „ 10 „	52	75
וואַלצבורגער לאַזע „ 20 „	21	60
סט.-גענאַאיס לאַזע „ 40 „	47	25

ז אָ ז ע	קר.	פר.
פאַנאַמאַלס לאַזע צו 20 גולדען.	21	50
פרייבורגער לאַזע „ 100 „	126	—
דעטטאַ „ 5 „	65	—
וואַרשעווער-לאַזע „ 20 „	28	50
ווינדישגרעץ „ 20 „	37	75
אונגאַרישע-קרעדיט-לאַזע צו 100 גולדען.	117	—
פרייסאַאַר-לאַזע	115	50
ווינדיגראַץ.	127	30

ווערטה-פּאַפּיערע		
אונגאַרישע גאָלדרענטע 6%	121	70
דעטטאַ „ צו 4%	91	90
אונגאַרישע אפּאַטעק-רענטע	88	45
אונגאַרישע ווינדיגראַצאַזענען	100	75
קרוינען-רענטע	100	25
שוויצערישע באַנקנאָטען	99	75
דייטשע באַנקנאָטען	99	75
בולגאַריע	—	97 —
אונגאַרישע אייזענבאַהן-אָבליגען	141	25
ווינדיגראַצער-אָבליגאַציאָנען	97	50
פּאַפּאַרישע דער אונגאַרישען באַנקען.		
דערעס צו 5 אינהאַלט פערצענט	—	100 —
דער אונגאַרישען הייפּאָטעקען באַנק צו 5½ פערצענט.	101	50
דער אונגאַרישען אָבליגאַציאָנען באַנקעס.		
קרעדיט-אַפּשעמלאַ צו 5½ פערצענט	101	25
דער אָסט-באַהן	95	25
„ נאָרד-אָסט-באַהן	—	147

Eigenthümer M. REIS. Verantwortlich für die Redaction: M. EHRENTHEIL. Budapest, 1884. Druck, v. Moritz Burian Waitznerboulevard.

דיזער זאגטע טר גן אם לייפ דעם געשפרעכ פאלגענדס: „האדרן זא, ק ר א ט ן; איך ווילל איהנען געלעגענהייט בעטען, אין שאנעס שטיק געלד צו פערדינען. איך קענגע געמליך איינען ריבען מ י ל ל ע ר, בייא דעם אבע צור אויספיהרונג מיינעם פלאנעס בערייטס איינען קאללעגען געוואנגען. איך ווערדע מיך אלס קאממיסער, מיין קאללעגע דא. געגען זיך אלס שנארארס פערקליידען. זיא קאנגטען הייבייא אין דער ראללע איינעס „גרייבסס-ריינערס" אייפטרעטען. נאך איינעפיהרטער טהאט ווערדען ווייר אינס נאך פערשיעדענען ריכטונגען הין צערשטרייען אין איינען ווייגען אין טהיילונג דעם ריבעס ווערדער צוזאממענטרעפפען!" — איך זאגטע זאגליך, דאס איך פאן דער טהיילנאהמע אן איינעם זאלכען פערבריכען ניכטס ווייסען מאג. — הויפ צאנ ר א ס ל ע ר איינען רעזאלוטער אויס דער טאשע אונד זאגטע: „גוט; איך קאנן זיא צור טהייל-נאהמע ניכט נאטהיגען, זאללטען זיא ערארד מיינען פלאן אריינגער עמאגרעס-אטהרן, זא ווערדע איך זיא פריהער אדער שפעטער מיט דיזעונס רע-וזאלוטיר גיעדערשעפען!" — דאסלער טרענגטע זיך גן פאן מיר אונד גנג ווייג. איך פערריעטה גיעמאדעם דיזעון ריבע-פלאן אויס פריכטע, פאן דעם פערייגגנגן מענשען ערשאפפען צו ווערדען. דא איך אבער פאן דעם ריבע אן דעם מיללער צו ווייסקריבע-לישען אין דען צייטונגען גלעזעזן, דרענגט מיך מיין גוויסען, אללעס צו זאגען, וואנדר עס פיעללייכט מאגליך זיין ווירד, דיא טהעטער צו ערווישען. דאס-לער איזט אין מאגן פאן 27 בזו 28 יאהרען אונד צימליך נראס. ווייטערע ערקענגנגס-צייכען ווייס איך ניכט אנצוגעבען. דיזען קאללעגען האבע איך ניכט גזעהרען. — זאייס דיא איסזאגע דעם קראטין, אינצווישען איזט עס גאללגען, איינען גווייסען פ ל ל. ג ע ל צו פערהאפטען, וועלכער דער טהיילנאהמע אן דיזעונס ריבע שטארק פערדעכטיג איזט! דיזעונ ריפפט דער „פאלשע שנארארס" גווייזען זיין. פיעללייכט גאללגנגס עס דעם גווייכטע, פאן אהם הערוסגברינגען, וזא דער „פאלשע קאממיסער" ר א ס ל ע ר איפזפירדען זיא! אבר פאללגע אונד אסלער אנארכיסטען זנד — דאס ריפפטע זיך עבענפאללס באלד הערוסשטעללען:

* (זעלבסט-מארד אין עקר.) אויס טשאקאיא (בייא טעמעשיאר) ווירד בערייכטעט: דער דיזעונג אפאטהעקער, הערר פיליפפ שטינ ג ר, האט זיך אם 13-טען דיזעונס מיטטעלס „ציאנקאלי" פערגיפטעט. דער אנגלקליכע, זאהן דעס גאבטעטען הייז-בעזיטצערס אין טעמעשיאר, הערען ווילהעלם שטינגער, הייל אין דער אבע צור אויספיהרונג מיינעס פלאנעס בערייטס איינען קאללעגען געוואנגען. איך ווערדע מיך אלס קאממיסער, מיין קאללעגע דא. גגגען זיך אלס שנארארס פערקליידען. זיא קאנגטען הייבייא אין דער ראללע איינעס „גרייבסס-ריינערס" אייפטרעטען. נאך איינעפיהרטער טהאט ווערדען ווייר אינס נאך פערשיעדענען ריכטונגען הין צערשטרייען אין איינען ווייגען אין טהיילונג דעם ריבעס ווערדער צוזאממענטרעפפען!" — איך זאגטע זאגליך, דאס איך פאן דער טהיילנאהמע אן איינעם זאלכען פערבריכען ניכטס ווייסען מאג. — הויפ צאנ ר א ס ל ע ר איינען רעזאלוטער אויס דער טאשע אונד זאגטע: „גוט; איך קאנן זיא צור טהיילנאהמע ניכט נאטהיגען, זאללטען זיא ערארד מיינען פלאן אריינגער עמאגרעס-אטהרן, זא ווערדע איך זיא פריהער אדער שפעטער מיט דיזעונס רע-וזאלוטיר גיעדערשעפען!" — דאסלער טרענגטע זיך גן פאן מיר אונד גנג ווייג. איך פערריעטה גיעמאדעם דיזעון ריבע-פלאן אויס פריכטע, פאן דעם פערייגגנגן מענשען ערשאפפען צו ווערדען. דא איך אבער פאן דעם ריבע אן דעם מיללער צו ווייסקריבע-לישען אין דען צייטונגען גלעזעזן, דרענגט מיך מיין גוויסען, אללעס צו זאגען, וואנדר עס פיעללייכט מאגליך זיין ווירד, דיא טהעטער צו ערווישען. דאס-לער איזט אין מאגן פאן 27 בזו 28 יאהרען אונד ציעמליך נראס. ווייטערע ערקענגנגס-צייכען ווייס איך ניכט אנצוגעבען. דיזען קאללעגען האבע איך ניכט גזעהרען. — זאייס דיא איסזאגע דעם קראטין, אינצווישען איזט עס גאללגען, איינען גווייסען פ ל ל. ג ע ל צו פערהאפטען, וועלכער דער טהיילנאהמע אן דיזעונס ריבע שטארק פערדעכטיג איזט! דיזעונ ריפפט דער „פאלשע שנארארס" גווייזען זיין. פיעללייכט גאללגנגס עס דעם גווייכטע, פאן אהם הערוסגברינגען, וזא דער „פאלשע קאממיסער" ר א ס ל ע ר איפזפירדען זיא! אבר פאללגע אונד אסלער אנארכיסטען זנד — דאס ריפפטע זיך עבענפאללס באלד הערוסשטעללען:

* (זעלבסט-מארד אין עקר.) אויס טשאקאיא (בייא טעמעשיאר) ווירד בערייכטעט: דער דיזעונג אפאטהעקער, הערר פיליפפ שטינ ג ר, האט זיך אם 13-טען דיזעונס מיטטעלס „ציאנקאלי" פערגיפטעט. דער אנגלקליכע, זאהן דעס גאבטעטען הייז-בעזיטצערס אין טעמעשיאר, הערען ווילהעלם שטינגער, הייל אין דער

ווילל זיינע אויס אינגאהרן. זא איך ווילל וואנדרען, וואנדרען זיא אהשווייז; פיעללייכט קערדע איך דאנן אם עדרע מיינעם לעבענס נאך דיזעונס לאנדע צוריק אונד לאססע מיך אין דעם אירטע נידער, זיא מיין שווייסטערכען שטאדט. דאנן קענסטע איך, זא לאנגע איכס אויסהאלטע, פיר דיא אינגאהרישע זאכע, אונד זיינען אינמאל ווידער דיא פ א. ב ע ל ו י א ר ט ה לאזעלאססען ווייר, דאנן שטעללע איך מיך אירר עגמעגען אבער יעמאנד, גוט נאכט! דיא ביזט בייטזאם, לאיאשן דיא אללסט קיינע ערארגערונג אן מיינע באזע לוזע צו דיינער בריזע, דער לוזעבענס-ווירדיגען ע ו ו א, בייגגען! שווייגן ווייר!"

„ניכט עהער, (ערווידערט הייריך פעסט) אלס דיא מיר פערשפאנען האסט, דאס דיא אין פערגעגען מאנען אויף ענגערווישען ערשיינט אונד אלס מיין „פריי-צייג" מיר דייגע פיינדשאפט בעווייזעסט. וזיגגן דיא אונזער גלוק ווערסט, ווייסט דיא, מיסט דיא אויף בעסערע גגראנקען קאממען! פערשפרינגסט דיא עס?"

„גגן! איך בין צו דייגעס צייגען ניכט גוט גגעגט. איך דיינסט זא אין דער קירכע ניכט ערשיינגן. איינסט האסט איך עהרפיכט פאר י ע ד ע ר יעלעיגאן. עפעצ בעפרעפט איך קיינע קירכע מעהר. גוטע נאכט, לאיאש. אונד פרעגיס אללעס פריבע, וזיגגן דיא בייא דייגער עייא ביזט — גגן, לאס מיך אללגן! גוטע נאכט."

XXV

וזאס הייריך אויך אונפערגאהם, אום זיינע פערבים פערזוגט צו איבערוזינדען, עס מיסלאנג.

ער פערזוכטע, בייא זיינען קראנקען אן דער פאר-שטארבט פערגעסגען צו פיגרען. דיער בייגטע ער ניכט צו פרגגען, דאס ער אינעם אראבלגען קאנקוריגגען אין דיא קוירע קאם. דיא ארבייטער-בעפאלקערונג פאר דעם גגעגזיטאל-באהנהאף, וזא ער פריהער זיינע ערפאהרונגען מאכ-ענען וזאהנען האטטע, דיעע קיינען אראב, דער פיר זיינע בעמיהונגען אויף אייגענע וזעלגען לאהן פיר זיך פערלאנגטע.

אבער פאסט גגעאמט מעהר וזאר אויפגעפרעגט אום לייפ דעם אהרעס וזאהרגן דיא לייפע נאך וזייטער הינגגען גגעגאנגען, אונד הייריך זאה זיך אבערראל פרעמדען גגעגנ-מערן גגעגגאהרע.

אלס ער יעדאך אייגמאל, אס מאגע פאר דער פרע-מערלונג דעם לאיאש, דיא וזאהרונג אייגעס פיילגגהיריגס בעטראגט, פאגגט ער ענדליך דאס עדרע-מאאר. נאך דא אונד דען מאגן אין דער טרייפפטען לאגע. דיא ברייסט-קראנ-הייט, אן דער ער לייט, האטטע זיך פערשלימערט. גגן לאגן ער זיינ דריא מאגגן אום פיעבער; דיא פריא וזאר אויף אריבייט אייגגגאנגגן.

הייריך בעאלדעט זיך, זיינע אגגשערוזונגגן צו בעגגן דען, אום זעלבסט אייגגע ערפרישונגגן פיר דען מאגגיגגען האלגן צו קאנגגן. קיגגן האטטע ער יעדאך דען קראנקגגן וזיעדער וזאגגאם צוגיעבט. אלס דיא פריא אן בע-גגלשגגגן אייגגגס האטטע גגעגגלגגגגן. אלס דיא דען אגגגעהרגגגגן אייגגגס פרערגגגגגגגן האטטע

סיאָן פערליטעט דאבען, פינדען איהרען שמיצ-גען בערוף דאריין, דען נוטען רוף אינד נאמען אינ-זערעם, פאטער-לאנדעם פאר אללער וועלט צו בע-זוהלען!" — דיעזע וואָרטע, דיא ווי מיט גענוגטהו-אונג פערצינגען, האט דער ערליכטעט שטאאטס-מאנן באלטהאזאר הארוואט בעריכטס אינ-מאל אינסגעשפאבען. אלס ער זינגער געבורטס-שטאדט שטינאמאנגער פערקינדעטע, דאס ער ניכט מעהר איהר דעפינטיטער זין וואָללט, נאכדעם זיא איהרען פיהרען נוטען רוף דורך אנט-סעמיטישע אומטרעיבע בעשמוטצט האט! — איך אנלעסלך דער דעבאטטע איבער דיא מיש-עהע פערקינדעטע דיעזער אייגענלעריטע שטאאטס-מאנן דיא דענק-ווירדיגען וואָרטע: „עס גיבט מענגער אינטער דען זונען, דיא אן באראכטער, וויסענשאפט אינד בילד-דונג צו דען ערעלסטען גשטאלטען פון דען געבעס פיינאטען אינד פעפינטלינגען לעבענס צעהלען!" — וואהרליך אינעס זאָללטען דעפינטיטען איזט דאס אנט-סעמיטישע שטינאמאנגער אייגיר-דיג, דאס אבער לאנגען ווי אללע דער פיר-הייטלינען שטאדט טעמעשוואר צו איהרעם גייגן אללגעמיין גיפיינטען פערטעטער אים פאללעם הערגען גאטטליכען!

* (דיא יודענ-קאממיסיאָן אין רומלאנד.) אים פעטערסבורג, ווידם פאם 15-טען דיעזעס טעלעגראפירט: „בעקאנטליך ווארדט שאן פאר מאנאטען וויסענס דער רעגיע-רונג אינע קאממיסיאָן אינגעזעטצטע, וועלכע דא-ריבער ראטה-שלעגע ערטהיילען זאָלל, אין וועל-בער וויזע דיא לאגע דער יודען אין רומלאנד צו אינער בעסערען גשטאלטעט ווערדען קאנטע. דיעזע קאממיסיאָן האט גנעמעהר אינען טהייל דער אינטערקאממענען ארבייט פאללענדעט. זיא האט גענעלד אללע גזעזעטצע אינד פערארדנונגען גזאמ-מעלט, וועלכע אים 17-טען אינד 18-טען יאהרהונ-דערטע אינטער דיא יודען אין גראָס-רומלאנד, קליינ-רומלאנד אינד ליטהויען גשאפפען וואָרדען. — דער צווייטע טהייל דער ארבייט ווירד בעשטעהען אין דער פערגלייכונג דער נייערען רוסישען גזעזעטצע, דיא יודען בעטעפפענד, מיט דען דיעספעלליגען גזעזעטצען אללער אנדערען שטאאטען אייראָפאס. — דער דריטטע טהייל דער ארבייט ווירד בעשטע-הען אין דער בעלייכטונג אינד מאָטיווירונג דיע-זער פערשיעדענען גזעזעטצע געבעסס דען מאסטע-געלן, דיא גנעמעהר בעהופס אייגער גיגסטיגען לאזונג דער יודען-פראגע אין רומלאנד ערגיפפען ווערדען מיסטען." — זאָ וויט דיא פעטערסבורגער דעפעשע, אים דער צו גרונדען, דאס דיא יודען-קאממיסיאָן מיט „פיעלער גרונדליכקייט" אין דיא לאזונג איהרער איגענאבע שרייטעט. אבער עבען דיעזע „גלעלערטע גרונדליכקייט" מיסטען ווי רעכט הערצלך בע-דויערן. וואס ווירד מאן צום בייספיעלע זאגען, וועגן אין צאהנ-ארצט זיינעם פאטיענטען, דער אין העפ-טיגען צאהנ-שמערצען ליידעט. דאריבער איינע וויסענשאפטליכע פאָרלעזונג דאלטען וואָללטע, וויא מאן עטוא אים 17-טען אינד 18-טען אהר-הונדערטע אינען קראנקען צאהן בעהandעלטע? — דער ליידענדע וויסשט נא, דאס אהם זאגליך גע-האלטען ווערדע, אהנע זיך דארום צו קוممערן, וואס אין פריהערען אהר-הונדערטען מיט אינעם קראנ-קען צאהן גשעהען! אויך דיא יודענ-קאממיסיאָן דאלטע זיך, וועגן עס אירר וויכטליך גע-ווארדען אינד אין דער אינגעלעגענהייט אינ-דיר גשטעלט, דאס דיא פערבעסערונג דער לאגע דער הארט-בע-דרוקטען יודען אין רומלאנד צו טהון איזט, ניכט מיט דען שמאכפאללען געוועטצען אים דעם 17-טען אינד 18-טען יאהרהונדערטע בעשעפטיגען, זאָנ-דערן אונפערצוגליך איהרע דעפפעללינגען ראטה-שלעגע ערטהיילען. איהרע „גרונדליכע געלעהר-זאמקייט" מאגע דיא קאממיסיאָן זיך זעלבסט בע-האלטען; דען אינטערעסע דעם אייגענען דרוקע שמאכ-טענדען יודען קאנן דורך זאלכע „פרייטיגען" ווי-גיג געהאלפען ווערדען.

* (גזעזרהאונגס-ווערגיאָנס.) ווי האבען פאר קורצעם גע-מעלדעט, דאס דיא איראָעלטישע קולטוסגעמיינדע צו אלט-אָפען בייס בוידא-פעטער מאנאסטאר אייגענטהאמען יאהר, דיא בוזהער ערהאלטענע אח-רעם-סובוענציאָן פאן 300 גולדען איהר 1200 גולדען צו ערהאהען, וועלבעס אנזוכען דענן איך בעוויללינגט וואָרדע. — גנעמעהר דיעסע איהר דיא פעסטער איזראעליטישע קולטוסגעמיינדע אין דעפפעללינגס געוועך אין דען דייפטשטעדטישען מאנאסטאר אין, דיעזע האטטע בוזהער אייגע אהרעס-סובוענציאָן פאן 4100 גולדען אינד וויינשט אייגע ערהאהונג דיע-זער סובוענציאָן איך עהרלך 10/00 גולדען. דיא איזראעליטישע גמיינדע וויזט אין דיעזעם גזעזוכע איך אהרע איממער אינד איממער האהער שטיי-גענדען איסנאבען הין פיר דיא פפעלינגע אינד אנ-טערשטעצונג ארמער קראנקער אינד פיר פאללס-אינד רעליגאָנס-אינטערעסיכט. — דאס גענוך וואָרדע פאללייגיג דער אלטען אינגענגענען רעכטס-באמוסיאָן צור בענוטאבטונג צוגעוועזען. — עס אינטערלייגט קיינעם צווייפעל, דאס דיעזע קאממיסיאָן, וועגן דיא ווייטלך אים וועגע דעם רעכטס עגטשיידעט, דאס גענוך דער פעסטער איזראעליטישען גמיינדע גינגס טונג בענוטאבטען וווירד. דיא יידישען אינ-וואָהנער פעסטס טראגען צו דען אנגענאגנטען קאמ-פאליייג גרונדער אללגעמיינען רעכטס-באמוסיאָן צור בענוטאבטונג צוגעוועזען. — עס אינטערלייגט קיינעם צווייפעל, דאס דיעזע קאממיסיאָן, וועגן דיא ווייטלך אים וועגע דעם רעכטס עגטשיידעט, דאס גענוך דער פעסטער איזראעליטישען גמיינדע גינגס טונג בענוטאבטען וווירד. דיא יידישען אינ-וואָהנער פעסטס טראגען צו דען אנגענאגנטען קאמ-מיגאל-שטייערן זאָלך האדע סיממען בייא, דאס דיא פאדערונג דער איזראעליטישען גמיינדע, אינע סיבוענציאָן פאן עהרלך 10/00 גולדען בעטעפ-פענד, ווערדעם אלס פאללקאמטען גערעכטפערטיגט ערשיינען מוס!

* (אנאדי אונד באדי!) אים טיפא-לאך ווירד פאלגענדעס גמעלדעט: דיעזער טאגע ערשיענען דער דיא צוויי הייפט-אנט-סעמיטען דעס סאבאלטשער קאמיטאטס, נעמליך נעזא אנאדי, דער איינגעזעסענע אנשטיפטער דעס טיפא-עסלאדער פראָעסעס, אונד אזעף באדי, דער אלס גערוכטס-ווינד-נאטער מיט דער אייגאבע בעטרוט וואורדע, אין דיעזער שווינדעל-אנגעלעגענהייט דיא פאראנטעוורטונג אינגעלייטען. אין דער פאראוס-זעצונג, דאס דיא בעפאלקערונג פאן טיפא-לאך פאם גיפטע דעס אנט-סעמיטיסמוס אנגעפרעסען זיא, העלט אנאדי אן דיא ווערהלער אינע אינגע רעדע, אין דער ער זיינען „ווירדיגען" פייגד באר צום דעפיטיטען-קאנדידאטען פיר דען נעכסטען ריישסטאג אויפ ווערמסטע עמפפאהל. אנשטאטט דער ערוארטעטען „עלענ-ריפע" ערטאנטע ערדאך אין פיעלהונדערט-שטיממיגע: „עס קעלל! עס קעלל!" — דיא בידען פיינדע מוסטען פאן הייר מיט לאנגער נאזע אבציעהען. דיא בעפאלקערונג איזט ענדליך ענטטעערט: זיא זיעהט זין אין, דאס זיא בזהער פאן אינגען באזוויללינגען מענשען גע-גען דיא יודען גנעהמצט וואורדע, אבגלייך דיא יודען צו אינעם האססע גיע פעראנלאססונג גגבאטען. „אזעף באדי קראטין, זאגטע נעמליך פאל-גענדעס אים: „איך האבע ערסט פאר קורצעם דאס גגפענגנס דעס קרייז-גערידטעס בריקס (באד-מען), וווא איך אינעס פערגעהענס וועגען פערהאב-טעס וואר, פערלאססען, גלייכצייטיג מיט מיר מוסטע דאדט איך אין טעכניקער, נאמענס קארל האס-לער, אינע 18-מאנאטליכע קערקער-שטראפע אבבוסען, צו וועלכער ער וועגען אינעס שווערען בעטריג-פאללטעס פערארטהיילט וואָרד. אם 1-טען דיעזעס בענגענגטע מר אויף דער שטראפע אין עלענאנט גגקליידטער הערר. צו מיינער איבער-ראשונג ערקאנגטע איך אין דיעזעם אלסבאלד מיי-נען גגנאססען אים דעם שטראפגערעכטע צו בריקס.

גרונדליכקייט" מיססען ווי רעכט הערצלך בע-דויערן. וואס ווירד מאן צום בייספיעלע זאגען, וועגן אין צאהנ-ארצט זיינעם פאטיענטען, דער אין העפ-טיגען צאהנ-שמערצען ליידעט. דאריבער אינע וויסענשאפטליכע פאָרלעזונג דאלטען וואָללטע, וויא מאן עטוא אים 17-טען אינד 18-טען אהר-הונדערטע אינען קראנקען צאהן בעהandעלטע? — דער ליידענדע וויסשט נא, דאס אהם זאגליך גע-האלטען ווערדע, אהנע זיך דארום צו קוممערן, וואס אין פריהערען אהר-הונדערטען מיט אינעם קראנ-קען צאהן גשעהען! אויך דיא יודענ-קאממיסיאָן דאלטע זיך, וועגן עס אירר וויכטליך גע-ווארדען אינד אין דער אינגעלעגענהייט אינ-דיר גשטעלט, דאס דיא פערבעסערונג דער לאגע דער הארט-בע-דרוקטען יודען אין רומלאנד צו טהון איזט, ניכט מיט דען שמאכפאללען געוועטצען אים דעם 17-טען אינד 18-טען יאהרהונדערטע בעשעפטיגען, זאָנ-דערן אונפערצוגליך איהרע דעפפעללינגען ראטה-שלעגע ערטהיילען. איהרע „גרונדליכע געלעהר-זאמקייט" מאגע דיא קאממיסיאָן זיך זעלבסט בע-האלטען; דען אינטערעסע דעם אייגענען דרוקע שמאכ-טענדען יודען קאנן דורך זאלכע „פרייטיגען" ווי-גיג געהאלפען ווערדען.

* (גזעזרהאונגס-ווערגיאָנס.) ווי האבען פאר קורצעם גע-מעלדעט, דאס דיא איזראעליטישע קולטוסגעמיינדע צו אלט-אָפען בייס בוידא-פעטער מאנאסטאר אייגענטהאמען יאהר, דיא בזהער ערהאלטענע אח-רעם-סובוענציאָן פאן 300 גולדען איהר 1200 גולדען צו ערהאהען, וועלבעס אנזוכען דענן איך בעוויללינגט וואָרדע. — גנעמעהר דיעסע איהר דיא פעסטער איזראעליטישע קולטוסגעמיינדע אין דעפפעללינגס געוועך אין דען דייפטשטעדטישען מאנאסטאר אין, דיעזע האטטע בוזהער אייגע אהרעס-סובוענציאָן פאן 4100 גולדען אינד וויינשט אייגע ערהאהונג דיע-זער סובוענציאָן איך עהרלך 10/00 גולדען. דיא איזראעליטישע גמיינדע וויזט אין דיעזעם גזעזוכע איך אהרע איממער אינד איממער האהער שטיי-גענדען איסנאבען הין פיר דיא פפעלינגע אינד אנ-טערשטעצונג ארמער קראנקער אינד פיר פאללס-אינד רעליגאָנס-אינטערעסיכט. — דאס גענוך וואָרדע פאללייגיג דער אלטען אינגענגענען רעכטס-באמוסיאָן צור בענוטאבטונג צוגעוועזען. — עס אינטערלייגט קיינעם צווייפעל, דאס דיעזע קאממיסיאָן, וועגן דיא ווייטלך אים וועגע דעם רעכטס עגטשיידעט, דאס גענוך דער פעסטער איזראעליטישען גמיינדע גינגס טונג בענוטאבטען וווירד. דיא יידישען אינ-וואָהנער פעסטס טראגען צו דען אנגענאגנטען קאמ-מיגאל-שטייערן זאָלך האדע סיממען בייא, דאס דיא פאדערונג דער איזראעליטישען גמיינדע, אינע סיבוענציאָן פאן עהרלך 10/00 גולדען בעטעפ-

פאָלליעטאָן.

אונזערע ציט.

(48-טע פאָרזעטצונג.)

„בעדענקען זיא דאך, (זאגטע לאיאש ווייטער) דאס אים אלטען יאם דיא איינגעלייטונג אנגעהאיגען דער נא-ציאָן פאללשענדיג מיסינג גיגען, אונד אללע קאר-פעליכע אונד נייטטע ארבייט פאן שקלאוון אין דער אונד אנגעווארדע. אונד צו דיעזער האדע דעם נאציאָנאלען וואהלשאנדעס מיססען איך ווי אונס ערהעבען, ווענן ווי אללע יודען צו אונזערען שקלאוון מאכען!"

„אונד ווייסען זיא אויך, פערעהרטע גנעאָסען: דורך וועלכען גליקליכען אומשטאנד יאם זאָ גערעהר? — הארען זיא אונד שטינגען זיא! דיא בלישהעציט דער יאהרע בע-גינגט פאן דעם מאגע, דא זיא אלס בעיעגער קאטהאנאס דיא בעפאלקערונג דיעזער שטאדט אין דיא שקלאוויריי שלעפפטען. יענע וואונדערבארען שקלאוון, וועלבע פיר דיא יאהרע ארבייטען, דאכטען, וויכטיגען אונד קינסטליכען. בען, וואהרען אללע קאטהאנער, וואהרען פעמיגען!" (אללגע-מיינעס שטיגען.)

„גגנאָסען! עס איזט נאר קיין צווייפעל דאריאן, דאס דיא יודען אונטער אנדערעם אויך בעדיטענדעם שאלענס צום בינגעשרייבען האבען. אויך אויס דיעזען אנ-לאנגען וואָללען ווייר גוטגען צוהען. אך זאגטע יא שאן, דאס ווייר שלוי צו ווערקע גהען גיכטען. ווייר וואָללען דיא שאלענטע אונטער דען ווינד גיכטען, וווא פיינע וואָללע בייא דען שאפען. אויך דאס מוס גראָס אנגעפאסט ווערדען. דא.

טש אונטער אונזערען יידישען שקלאוון דיא קענטניסס גיכט פערגעהען, ווערד אויף גאָסען, גערייטגען פלעם. עגען אומפאסענדע יידישע שקלאוון-שולען ערייכטטע; פאלקסשולען, גימנאזיען אונד אינווערסיטעטען; דאפיר בייכט אונזערע אייגענע יוגענד, דיא זאָ זעהר אונטער דער אי-בערגיריונג אונד אנגעווארדע. אונד אונטער דער אי-בערגיריונג